
El fons de la *Sociedad de propietarios interesados en el aprovechamiento de las aguas de la Acequia Condal y sus minas*

Núria Postico i Soler*

Introducció

El fons de la *Sociedad de propietarios interesados en el aprovechamiento de las aguas de la acequia condal y sus minas*, és molt extens cronològicament: abasta des de l'any 1835 fins a l'any 1985.

L'any 1835 és una data significativa, perquè és quan s'allibera l'aprofitament de l'aigua, que fins llavors havia estat sota el Reial Patrimoni; alhora, l'any 1985, és quan la societat de propietaris viu els darrers moments d'existència, més aviat testimonial, fins a la seva dissolució definitiva, a finals de la dècada dels vuitanta.

Explicarem la globalitat del fons, tant pel que fa a la història de la Sèquia com de la institució, perquè sigui més entenedor, i compararem el volum documental de tot el fons amb el del període que ens ocupa en aquest X Congrés d'Història de Barcelona (1874-1901).

Història del Rec Comtal i l'abastament d'aigua

ORÍGENS DEL REC I LA SEVA IMPORTÀNCIA

El Rec Comtal és el nom que rebia la canalització de l'aigua derivada del riu Besòs, prop de Montcada, i que es dirigia a Barcelona tot seguint la línia del mínim pendent. La Sèquia travessava els antics termes municipals de Sant Andreu de Palomar i Sant Martí de Provençals, fins arribar a les muralles de la Ciutat Comtal. L'origen del seu aprofitament sembla que és un aqüeducte romà, que va ser fet restaurar per part del comte Mir (954-966) a l'Edat Mitjana per al seu ús en la molinèria.

Fins al segle XIX, les aigües del Rec suposaven la principal dotació d'aigua potable al Pla de Barcelona, per la qual cosa el subministrament proporcionat per la Mina de Montcada va resultar un factor decisiu en el creixement econòmic local. Els diferents usos d'aquesta aigua estaven destinats al consum, molins, indústria i regatge de les terres. La concurrència de diferents beneficiaris, cadascun amb els

* Arxivera del Districte de Sant Andreu.

seus propis interessos a defensar, requeria una organització adequada i capaç de regular l'accés a l'aigua de la Sèquia Comtal.

LA MINA DE MONTCADA

El Rec Comtal, en ser construït, prenia l'aigua del riu Besòs a tocar de Montcada mitjançant una resclosa feta probablement de troncs d'arbre, pedres i branques. Però sovint la resclosa havia de ser reparada, i el 1457 es va decidir construir-la d'argamassa. A l'Edat Mitjana, el proveïment d'aigua potable a la ciutat deixa de fer-se a partir de la conducció provinent del riu Besòs. Hom aconseguia l'aigua mitjançant pous i, d'ençà del segle XIV, canalitzant les aigües de Collserola i Montjuïc, captades mitjançant mines, cap a la ciutat, on es distribuïen en diferents fonts públiques.

Aquest sistema va mantenir-se aproximadament fins el 1826, quan el problema causat per l'escassetat d'aigua a la ciutat es va resoldre amb la construcció d'una important obra d'infraestructura: un aqüeducte subterrani.

L'arquitecte Josep Mas i Vila va construir, a càrrec de l'Ajuntament de Barcelona, un aqüeducte subterrani que conduïa l'aigua potable a la ciutat des de la Mina de Montcada, que havia estat construïda el 1778 per tal d'enriquir el cabal del Rec. Així doncs, a partir de 1826, les aigües de la Mina de Montcada, que va ser allargada en obres posteriors, es van repartir entre el Rec Comtal i l'aqüeducte.

L'APROFITAMENT DE L'ENERGIA HIDRÀULICA PER A LA MOLINERIA I LA FARGA

L'objectiu de les obres endegades pel comte Mir, en refer el traçat de l'antic aqüeducte romà, va ser posar en marxa una de les activitats més rellevants de la producció preindustrial barcelonina: la molinERIA.

Cal destacar, però, que encara que es conegui l'existència del Rec des del segle X, l'expressió Rec Comtal no apareix fins ben entrat el segle XI.

La funció de la majoria dels molins del Rec Comtal era moldre el gra dels molins. A l'Edat Mitjana, els molins eren senzills, però l'escassetat d'aigua en determinades èpoques de l'any va motivar que es busqués una manera de regularitzar-ne l'entrada als molins. A partir del segle XI comencen a aparèixer les primeres basses, per acumular l'aigua a tocar del casal dels molins. La majoria de molins existents al llarg del Rec eren de domini reial i procuraven una de les principals fonts d'ingressos a l'erari públic. Per aquest motiu, quan les autoritats necessitaven diners, procedien a l'arrendament, l'empenyorament o la cessió de les rendes d'aquests establiments.

A Sant Andreu, van existir diferents casals de molins, alguns dels quals van tenir una vida més curta que d'altres. D'aquests casals, uns es trobaven sobre el Rec Comtal (molins de Finestrelles, molins de Vallbona); d'altres, probablement més antics, prenia l'aigua del riu Besòs mitjançant el rec anomenat d'Estadella, com els molins d'Estadella i d'Altafulla. El casal de molins de Sant Andreu anomenat "El Moli" va funcionar fins ben entrat el nostre segle.

La farga, una altra activitat que aprofitava l'aigua del Rec, era el centre on es produïa i treballava el ferro. A Sant Andreu, l'existència de la farga no està documentada fins el segle XII, i resulta difícil assegurar el seu emplaçament, encara que podem dir que possiblement deuria situar-se sobre el Rec Comtal, o bé aprofitant les instal·lacions molineres o bé a la mateixa "vila i sagra" de Sant Andreu.

L'AIGUA PER AL REGADIU I LA INDÚSTRIA

Als segles centrals de l'Edat Mitjana el regatge s'entén com una manera d'utilitzar les aigües sobreres dels molins. Amb el temps, anà canviant, i es va produir un avanç del regadiu, sobretot a les zones properes a les ciutats, on s'anaven constituint espais de producció hortícola. De la importància que va anar adquirint la superfície regada n'és una bona prova el fet que, a mitjans segle XV, el Rec Comtal disposava, al llarg de tot el seu recorregut, de cent fibres, que regaven un total de vuit-cents trenta-vuit mujades de terra. Pel que fa a Sant Andreu, s'han comptabilitzat per aquesta època un total de vint-i-sis fibres, disposades des de la riera d'Horta fins a Montcada. El repartiment de l'aigua per regar es feia per temps d'utilització, durada que estava en proporció a l'extensió que cada propietari havia de regar.

En el Vuit-cents, la molinaria i el regadiu eren els usuaris principals de l'aigua del Rec, però diferents fàbriques que es van constituir a les seves proximitats també van fer-ne ús. La intervenció de l'aigua del Rec en els processos industrials es va fer a partir del seu caràcter d'element refrigerant de generador de vapor per fer funcionar la màquina de vapor, o bé per ser auxiliar indispensable en la fabricació.

Tanmateix, l'aigua que feien servir les fàbriques només provenia del Rec en part; moltes empreses disposaven de pous al mateix recinte de la fàbrica, i a més també es podien proveir d'aigua provinent de diferents mines que eren propietat privada.

La industrialització i la creixent urbanització del Pla de Barcelona des de mitjan segle XIX va crear una demanda d'aigua que s'incrementava constantment. Les obres per a l'obtenció i la distribució de l'aigua cada vegada eren més importants tècnicament i més costoses econòmicament; així doncs, les principals companyies d'aigua es van convertir en autèntiques empreses industrials.

Història de la institució

L'ADMINISTRACIÓ I LA CURA DEL REC

L'administració del Rec ha estat regida per diferents sistemes de govern (no gaire coneguts per manca d'estudis), que s'han succeït al llarg del temps. Al segle XIX es va acabar el domini reial sobre el Rec i les seves aigües, gràcies a diferents lleis promulgades en el marc de la implantació i consolidació de la revolució liberal, les quals comportaven una uniformització organitzativa de l'administració de les sèquies a escala estatal.

Des del segle XIII, l'època de l'expansió medieval barcelonina, està documentada l'existència de l'anomenat "batlle general", el funcionari que administrava el Patrimoni Reial, el qual tenia competències sobre les aigües públiques, rius, riberes i molins, entre altres coses. Per sota del batlle general apareix, en el segle XIV, la figura del "batlle d'aigües i administrador dels molins reials de la ciutat i territori de Barcelona", directament implicat en els assumptes del Rec Comtal.

Aquests càrrecs van quedar dissolts pel Decret de Nova Planta i les seves funcions van passar a mans de la Intendència, organisme creat llavors.

ANTECEDENTS I CONSTITUCIÓ DE LA SOCIETAT DE PROPIETARIS

La manca d'aigua fa que el 1778 es construeixi la Mina de Montcada per augmentar el potencial d'abastament. Aquesta mina patirà dues ampliacions importants el 1822 i el 1838 pel mateix motiu: la necessitat d'obtenir més aigua. És en aquest context on es gestarà la futura Societat de Propietaris.

El 1822 es constitueix una Junta, on estan representats els diferents interessats en els beneficis del Rec Comtal, per fer-se càrrec provisionalment de les obres d'ampliació. Aquesta Junta serà l'antecedent de la futura Societat de Propietaris. Cal recordar, com ja hem dit abans, que l'any 1835 és una data destacada per entendre la formació de la Societat del Rec, perquè suposa l'alliberament en l'aprofitament de l'aigua, que fins aquell moment romania sota el control, com hem dit, del Reial Patrimoni; com a conseqüència, els drets sobre el Rec passen als propietaris de les terres per on circula l'aigua.

Els continus conflictes entre els usuaris, i especialment amb el Reial Patrimoni, contrariat per la pèrdua de privilegis, provoquen que l'any 1836 hi intervingui el cap superior polític de la província, que aconseguirà el control de la Sèquia i en nomenarà administrador provisional l'alcalde de Barcelona. Arran de l'ampliació prevista de la Mina per a l'any 1838, el cap superior polític convoca una reunió de tots els interessats en els beneficis de la Sèquia per posar fi a la mala gestió i als disturbis. D'aquesta reunió, tot i l'oposició del Reial Patrimoni, en sortirà una junta encarregada de l'ampliació, que l'any 1840 farà el pas definitiu cap a la seva transformació en societat tal com la coneixem actualment: *Sociedad de propietarios interesados en el aprovechamiento de la Acequia Condal y sus minas*.

CONSOLIDACIÓ I FUNCIONAMENT DE LA SOCIETAT DE PROPIETARIS

La nova societat aprova les seves ordenances i el seu reglament el 1842 i el 1844, respectivament. Serà l'administradora legítima de la Sèquia Comtal i en controlarà l'accés i l'ús de l'aigua. La Societat de Propietaris està composta per l'Ajuntament de Barcelona, els propietaris o regants de predis rústics (terres de cultiu) i els propietaris de predis urbans (terrenys ocupats per fàbriques i molins). El Patrimoni Reial esdevé un propietari més, mancat dels seus antics privilegis. Els òrgans de govern principals de la Societat són la Junta General, la Junta Directiva i el Tribunal Conservador, amb potestat sancionadora. Les terres de regatge es divideixen en tres districtes i els socis estan obligats a satisfer una quota proporcional al volum de l'aprofitament del qual facin ús i a col·laborar en les despeses extraordinàries que ocasioni el finançament d'obres. En els anys següents, l'estructura organitzativa de la Societat es consolida definitivament. Però els conflictes persisteixen, no només amb el Reial Patrimoni, sinó també amb l'Ajuntament, que té una posició d'inferioritat respecte als regants, ja que aquests influeixen en el destí de l'aigua perquè són majoria i imposen els seus criteris. Com a exemple, cal dir que compten amb 2/3 parts del cabal, davant del terç restant de l'Ajuntament, que el considera insuficient per abastir la ciutat. Les terres de regadiu tenen preferència sobre les necessitats de les indústries, els molins i el mateix Ajuntament. Les tensions entre els diversos usuaris sovint acaben als tribunals.

INICI DE LA DECADÈNCIA I DISSOLUCIÓ DE LA SOCIETAT DE PROPIETARIS

A l'acabament del segle XIX, cap al 1879, apareixen les societats privades, per sobre de totes les quals destaca la Societat General d'Aigües de Barcelona, que lluitarà pel monopoli de l'aigua amb l'Ajuntament de Barcelona. Mentre que la SGAB aposta per la privatització del servei, l'Ajuntament es decanta per la municipalització. La Societat de Propietaris es troba enmig d'aquesta lluita, i tant l'Ajuntament com la Societat d'Aigües engeguen diversos projectes amb l'objectiu d'adquirir els drets del Rec Comtal (en mans de la Societat de Propietaris), per bé que no en prospera cap. Aquesta època es caracteritza per l'expansió demogràfica, urbanitzadora i industrial de Barcelona, cosa que fa que amb l'aigua de la Mina de Montcada no n'hi hagi prou. Els usos tradicionals de l'aigua estaven en retrocés, la tecnologia dels molins era obsoleta i les noves indústries buscaven l'aigua allà on fos més barata, sense sotmetre's a les estrictes normes de la Societat de Propietaris. Comença la decadència. La Mina de Montcada passa de ser la principal abastidora a una posició secundària. S'obren nous pous amb tecnologies més modernes i el riu Llobregat i el Tèr esdevenen alternatives a la Mina de Montcada per obtenir aigua potable. Tot i això, la Societat de Propietaris continua mantenint la seva importància en l'àmbit de Sant Andreu i Sant Martí, on la producció agrícola és considerable i encara gaudeix d'un important pes en l'economia. Però la situació canvia amb el boom urbanístic de 1960, en què inevitablement també Sant Andreu s'incorporarà al procés d'expansió urbana.

A partir d'aquest moment, la superfície regada disminueix progressivament: el 1985 només era de 35 hectàrees i quedaven escassament una dotzena de propietaris. La Societat de Propietaris viu els seus darrers moments d'existència i la seva presència és més aviat testimonial. La desaparició definitiva arribarà a finals de la dècada dels vuitanta.

El fons documental

El dia 5 de juny de 1991, mitjançant un conveni, el fons de la *Sociedad de Propietarios Interesados en el Aprovechamiento de las Aguas de la Acequia Condal y sus Minas*, va ser cedit pel darrer batlle d'aigües i Secretari de la Junta Rectora del Rec Comtal, el senyor Joan Campanyà i Ribó, a l'Ajuntament de Barcelona (Districte de Sant Andreu), representat per l'Im. Sr. Germà Vidal i Rebull, i dipositat a l'Arxiu Municipal del Districte de Sant Andreu.

Aquest fons, que popularment anomenem «Fons de la Junta de regants de la Sèquia Comtal» o simplement «Fons del Rec», és essencialment significatiu per a l'Arxiu Municipal del Districte, per ser el fons institucional més voluminós i més extens cronològicament que custodia (1835-1985).

El fons està dividit en 8 seccions i 26 subseccions, amb una tipologia documental molt diversa, i ocupa un total de 36 ml.

Taula 1. Quadre de classificació de la documentació

Secció i subsecció	Nom	Dates extremes	ml.	1874 a 1901 ml.
A1	Administració general	1835-1985	5,79	0,96
A11	Òrgans de govern	1835-1975	1,10	0,31
A12	Secretaria	1838-1985	3,48	0,65
A13	Documents constitutius i normativa de funcionament	1842-1846	0,44	0,00
A14	Administració de personal	1939-1959	0,77	0,00
B 2	Gestió econòmica	1826-1985	7,64	1,27
B 21	Intervenció	1862-1969	1,66	0,20
B 22	Comptabilitat	1855-1976	1,88	0,25
B 23	Pressupost	1826-1985	1,44	0,27
B 24	Ingressos	1849-1968	1,00	0,23
B 25	Despeses	1849-1968	1,66	0,32
C 3	Gestió de socis	1859-1979	3,02	0,50
C 31	Registre de socis	1859-1971	1,77	0,27
C 32	Altes i baixes de socis	1859-1979	1,25	0,23
D 4	Obres	1868-1985	3,76	0,62
D 41	Prolongació de la Mina	1868-1971	0,94	0,13
D 42	Altres construccions	1870-1985	1,38	0,15
D 43	Manteniment, reparació i reforma	1868-1911	1,44	0,34
E 5	Administració de la Sèquia	1838-1985	4,10	0,68
E 51	Manteniment	1870-1972	1,90	0,38
E 52	Compra, venda i cessions	1835-1970	1,20	0,30
E 53	Concessions	1901-1960	1,00	0,00
F 6	Control de la Sèquia	1838-1971	4,67	0,77
F 61	Vigilància	1838-1965	1,75	0,52
F 62	Control del cabal	1900-1959	1,82	0,00
F 63	Repartiment de l'aigua	1854-1971	1,10	0,25
G 7	Afers jurídics	1843-1976	4,60	0,76
G 71	Jurisdicció de la Sèquia	1843-1957	2,66	0,10
G 72	Procediments administratius	1853-1976	1,00	0,33
G 73	Procediments judicials	1853-1976	0,94	0,33
H 8	Relacions externes	1935-1983	2,42	0,10
H 81	Relacions amb l'administració	1967-1983	1,11	0,00
H 82	Relacions amb empreses i particulars	1966-1972	0,70	0,00
H 83	Relacions amb altres organismes	1935-1982	0,61	0,10

A 1 ADMINISTRACIÓ GENERAL

Fa referència a la documentació generada pels òrgans de govern i la secretaria. Engloba també els documents creats com a resultat de l'administració del personal que treballa a la societat de propietaris. És una secció fonamental per conèixer el funcionament de la institució.

A 11 ÒRGANS DE GOVERN

Hi ha dos òrgans col·legiats que dirigeixen la societat: la Junta General i la Junta Directiva. La Junta General es reuneix un cop l'any, i els assumptes que tracta queden recollits en els llibres d'actes de la junta general. La Junta Directiva és l'òrgan que gestiona el dia a dia. D'aquesta Junta pengen quatre sèries: els llibres d'actes, els llibres d'actes d'eleccions de vocals i suplents, els nomenaments i cessaments de diversos càrrecs i la memòria, que es presenta a la Junta General per donar compte de totes les actuacions dutes a terme.

A 12 SECRETARIA

La figura del secretari porta els llibres de registre d'expedients (que contenen una relació de tots els expedients que s'obren). En aquesta subsecció trobem també les convocatòries de les reunions.

A 13 DOCUMENTS CONSTITUTIUS I NORMATIVA DE FUNCIONAMENT

La normativa bàsica està constituïda per les Ordenances per al règim, constitució i govern de la societat de propietaris, i el Reglament de distribució i ús de les aigües de la Sèquia Comtal. La documentació la conformen les propostes de redacció d'articles que es van discutir abans de l'aprovació definitiva.

A 14 ADMINISTRACIÓ DE PERSONAL

Aquest epígraf recull la documentació relativa a la gestió del personal: confecció de nòmines i deduccions econòmiques per pagament de quota sindical i tot el que està relacionat amb la previsió social. Durant el segle XIX, el control del personal no compta amb una subsecció específica, sinó que els salaris i jornals pagats es desglossen com una despesa més. No és fins el segle XX que apareixen els conceptes de sindicat, mutualitats... tal com els coneixem actualment.

B 2 GESTIÓ ECONÒMICA

Documentació que resulta de l'administració dels recursos econòmics. És una altra de les seccions cabdals, ja que de l'òptima gestió econòmica en depèn la continuïtat d'una institució.

B 21 INTERVENCIÓ

Aquesta subsecció la formen els llibres d'intervenció, produïts per l'interventor, que s'encarrega del control superior dels comptes.

B 22 COMPTABILITAT

Aplega la documentació generada pel dipositari de la societat. Les sèries són els llibres de caixa (control diari dels comptes, el deure i l'haver) i el compte de resultats (el resum anual de l'estat dels comptes que el dipositari presenta a la Junta Directiva).

B 23 PRESSUPOST

De les previsions consignades al pressupost en dependrà l'activitat de la societat al llarg de l'any. La societat de propietaris confecciona dos pressupostos diferenciats: el de despeses i ingressos ordinaris i el de despeses i ingressos extraordinaris.

B 24 INGRESSOS

Els ingressos de la societat provenen bàsicament de les quotes aportades pels socis, i en menor mesura dels cànon que paguen els concessionaris. El control d'aquests pagaments es porta amb el llibre de padró i repartiment, aquí figuren les quotes que paguen els socis, tant per les seves propietats (distingint entre predis urbans i predis rústics) com per cobrir les despeses ocasionades per les tasques de conservació, vigilància o prolongació de la Mina. D'altra banda, hi ha els ingressos que procura el pagament de cànon per part dels concessionaris. En aquests llibres també es du un control dels que es demoren en el pagament. Aquesta mateixa informació figurarà posteriorment en les anomenades llibretes de cobrament. També destaquen pel seu volum, els rebuts i les matrius de talonaris.

B 25 DESPESES

L'activitat diària de la societat genera una sèrie de despeses per obres, pagament de jornals, compra de materials, manteniment... Aquestes despeses generen expedients anuals on es troben desglossades. Són les relacions de despeses ordinàries i extraordinàries. Tenint present la importància de la tasca de vigilància, se'n fa una relació a part, per controlar quan es paga a cada vigilant. Les ordres de pagament permeten saber quins són els pagaments efectuats pel dipositari, sempre sota la supervisió de l'interventor.

C 3 GESTIÓ DE SOCIS

Aquesta secció permet dur un control exhaustiu dels membres que componen la societat i de les propietats que els atorguen el dret de beneficiar-se de la Sèquia. Els socis poden ser propietaris de terres (predis rústics) o de fàbriques i molins, que es consideren predis urbans.

C 31 REGISTRE DE SOCIS

Sota aquest epígraf es recull el llibre de padró i les declaracions de predis. El llibre de padró és la relació alfabètica de socis, amb els noms, cognoms i domicili. A més, conté una relació de fàbriques, molins i terres que posseeix cada soci i els seus límits. Les declaracions de predis són uns fulls que presenten els socis a la Junta Directiva, en que es descriuen els terrenys que posseeixen i s'especifica el títol en què es fonamenta la propietat.

C 32 ALTES I BAIXES

Per controlar les variacions en el padró s'obren expedients d'altres i baixes de socis. Aquests expedients es componen normalment d'una notificació per part dels socis, i l'escriptura mitjançant la qual s'han venut o comprat terres (amb el consegüent traspàs de domini), que justifica l'alta o la baixa.

D 4 OBRES

Es recull tota la documentació generada per l'execució d'obres adreçades a optimitzar i millorar el subministrament d'aigua.

D 41 PROLONGACIÓ DE LA MINA

Periòdicament la Mina de Montcada s'anava ampliant segons les necessitats del moment, determinades pels períodes de sequera i escassetat. És una subsèrie important, perquè va ser una d'aquestes prolongacions, la de 1838, concretament, la que va donar lloc a la constitució de la Societat. Els expedients contenen els projectes de l'obra, formats pels informes dels arquitectes, els plànols, els pressupostos...

D 42 ALTRES CONSTRUCCIONS

Es tracta també de projectes d'obra, però no centrats exclusivament en la prolongació de la Mina, sinó que inclouen diferents aspectes. Com a exemples, podem esmentar les obres per cobrir el canal, per instal·lar-hi motors-bomba, casetes per guardar-hi material i utensilis de la societat i altres.

D 43 MANTENIMENT, REPARACIÓ I REFORMA

Expedients generats per intervencions que comporten l'execució d'obres.

E 5 ADMINISTRACIÓ DE LA SÈQUIA

Per administració de la Sèquia cal entendre la gestió del cabal, de la llera i dels terrenys adjacents.

E 51 MANTENIMENT

S'hi inclouen les intervencions destinades a mantenir la Sèquia en condicions òptimes, sempre que no comportin la realització d'obres. Es tracta de neteges periòdiques i herbatges, principalment. També es recullen les queixes dels socis que demanen actuacions i exposen les seves observacions respecte a l'estat de la Sèquia.

E 52 COMPRA, VENDA I CESSIONS

Les alienacions, adquisicions i cessions es formalitzen mitjançant escriptures. La Junta pot vendre terrenys o adquirir-ne, i a vegades els particulars estableixen cessions a favor de la Junta (per exemple cessió de l'aigua que circula pels seus terrenys). Aquest epígraf engloba els expedients fruit d'aquestes operacions.

E 53 CONCESSIONS

Les concessions les atorga la Societat de Propietaris per un temps determinat i a canvi d'un pagament o cànon. Són atorgades a favor de particulars, fàbriques o la mateixa administració. Els expedients de concessió estan formats per la sol·licitud i la resolució de la Junta en què es concedeixen o es deneguen els permisos demanats. Hi ha nombroses escriptures de conveni on s'estableixen les condicions que regularan la concessió. Les peticions poden ser molt variades: permís per desguassar aigües

industrials a la Sèquia, fer determinades edificacions, instal·lar canonades, establir servituds, rebre subministrament de determinada quantitat d'aigua, etc.

F 6 CONTROL DE LA SÈQUIA

L'objectiu d'aquesta tasca és controlar tant l'activitat humana com la dels fenòmens naturals. En el primer cas, es tracta de garantir el bon ús de l'aigua, prevenint els abusos. Pel que fa als fenòmens naturals, ens referim a la meteorologia i els seus efectes en el cabal i la llera de la Sèquia.

F 61 VIGILÀNCIA

El Reglament estableix una sèrie de normes quant a l'ús i distribució de l'aigua, i tipifica una sèrie d'infraccions susceptibles de sanció. Els cossos de seguretat que vigilen la Sèquia tenen una gran importància a l'hora de detectar irregularitats i infractors. La Sèquia té contractats diversos vigilants i un sequier. A més, hi ha altres cossos com els parrots o l'anomenat «rondín» municipal. Com a documentació, trobem principalment els informes que emeten aquests cossos, que donen lloc a expedients, que contenen una relació detallada dels infractors. També els particulars, principalment els socis, remetent denúncies i queixes que obliguen la Junta a intervenir per corregir les faltes que contravenen el que disposa el reglament.

F 62 CONTROL DEL CABAL

El control del cabal té com a punt de mira analitzar els efectes de fenòmens com la pluja, vendavals, tempestes... en el nivell de l'aigua i en el terreny. Totes les variacions detectades es registren i s'anoten a les llibretes de control de l'aigua i als informes del sequier. Aquests canvis es reflecteixen mitjançant gràfics, els quals generen els llibres de gràfics.

F 63 REPARTIMENT DE L'AIGUA

De nou el reglament estableix unes normes per regular el repartiment de l'aigua entre els socis, de manera que resulti equitatiu. Aquest repartiment està condicionat pel nivell del cabal, de manera que en períodes de sequera es poden establir restriccions. Basant-se en informes del sequier, es distribueixen avisos als socis per comunicar les incidències respecte als horaris, dies, etc. de repartiment. La societat compta amb la figura dels repartidors, que elaboren els fulls de subministrament i els lliuren al sequier. Aquests fulls són diaris i se'n fa un per cada districte de Rec, amb les hores i els dies que toquen a cada propietari.

G 7 AFERS JURÍDICS

Aplega els documents generats en l'exercici d'activitats judicials.

G 71 JURISDICCIO DE LA SÈQUIA

La Societat té un òrgan propi que coneix dels abusos i les faltes contra la correcta distribució i ús de l'aigua. Aquest òrgan és el Tribunal Conservador, amb capacitat sancionadora i potestat d'emetre veredictes, que es poden recórrer davant la jurisdicció ordinària. Els veredictes es recullen als llibres d'actes del Tribunal Conservador.

G 72 PROCEDIMENTS ADMINISTRATIUS

Són els procediments que es resolen per la mateixa administració, abans d'acudir a la jurisdicció ordinària. N'hi ha dues sèries: 1) els recursos (d'alçada i de reposició) contra actes i resolucions dictades per l'administració; 2) les oposicions a inscripcions d'aprofitaments i usos, que són al·legacions que fa la Societat contra sol·licituds d'usos que apareixen publicades al BOP. S'obren expedients que contenen aquestes al·legacions i la resposta de l'òrgan competent.

G 73 PROCEDIMENTS JUDICIALS

Fa referència als litigis que es resolen en la jurisdicció ordinària competent.

H 8 RELACIONS EXTERNES I PROTOCOL

Aquesta secció aplega documents generats i rebuts coneguts sovint amb el nom de «correspondència», perquè no formen part d'un expedient reglat. També s'inclou la documentació relativa a les activitats de protocol (felicitacions, condols, invitacions...).

H 81 RELACIONS AMB L'ADMINISTRACIÓ

Es tracta de relacions amb el sector públic (tant a escala estatal com municipal), especialment amb l'Ajuntament de Barcelona, que també és membre de la Societat de Propietaris. Això dóna lloc a continus intercanvis d'informació i comunicacions.

H 82 RELACIONS AMB EMPRESES I PARTICULARS

Aquí parlem de fàbriques i societats que sovint són concessionàries de la societat i tenen interès a fer ús de les aigües del rec. També hi ha la correspondència amb particulars, moltes vegades els mateixos socis, que s'adrecen a la Societat.

H 83 RELACIONS AMB ALTRES ORGANISMES

Aquest epígraf aplega tot tipus d'entitats. Cal destacar que la societat es manté en contacte especialment amb altres comunitats de regants i organismes directament relacionats amb el sector de l'aigua.